

O KORIŠTENJU ČLANOVA U EKONOMSKIM TEKSTOVIMA NA ENGLESKOME JEZIKU

SAŽETAK

Ovaj je rad zamišljen kao pojednostavljeni vodič za pravilno korištenje članova u pisanju ekonomskih tekstova na engleskome jeziku. Članovi u engleskome jeziku (neodređeni *a/an*, određeni *the*, Ø ili *zero article* kao i nenaglašeno *some*) predstavljaju veliki problem govornicima drugih jezika. Član *a/an* pokazuje da se radi o bilo kojoj, a ne određenoj stvari.

Osnovna funkcija određenog člana *the* je signalizirati odredenost. Odabir članova ovisi o tome je li imenica opća ili vlastita, brojiva ili nebrojiva, određena ili neodređena, te ima li specifičnu ili generičku referencu. Za pravilan odabir članova najvažnije je razumjeti značenje članova kao i kriterije za njihovu upotrebu. Prilikom čitanja ekonomskih tekstova na engleskome jeziku treba obratiti posebnu pozornost na članove, te se tako upoznati sa specifičnostima ekonomskih tekstova u pogledu korištenja članova.

Key words: određeni član, neodređeni član, sintaksa, značenje, specifična i generička referenca, engleski jezik

1. Uvod

Članovi su vrlo česti u engleskome jeziku, a određeni član *the* je najčešća riječ u tom jeziku. To su u isto vrijeme i riječi koje neizvornim govornicima u pisanju na engleskom jeziku stvaraju najviše problema. Razlog zbog kojega članovi (neodređeni *a/an* i nenaglašeno *some*, određeni *the*, kao i Ø ili *zero article*) predstavljaju tako veliki problem jest činjenica da hrvatski jezik ne poznaje članove, te zbog toga govornici nemaju osjećaj za umetanje članova i ne mogu primijeniti pravila za upotrebu članova iz materinskog jezika.

Iako svi autori gramatika engleskog jezika, Quirk i Greenbaum (1973), Close (1998), Celce-Murcia i Larsen-Freeman (1999) i drugi, na različite načine posvećuju dosta prostora diskusiji o članovima, postoji vrlo malo informacija o specifičnostima korištenja članova u člancima ekonomskih strukture na engleskom jeziku. Sve učestalija potreba pisanja članaka iz ekonomskih strukture na engleskome jeziku, problemi vezani uz upotrebu članova, kao i učestalost članova u engleskome jeziku zaslužuju da se ovo područje posebno obradi.

Ovaj članak daje kratak pregled osnovnih pravila za korištenje članova s posebnim osvrtom na članove u ekonomskim člancima. Obrađuje se oblik, sintaksa i značenje članova u engleskom jeziku. Na kraju rad se iscrpno bavi odabirom odgovarajućeg člana u najčešćim situacijama u pisanju na engleskom jeziku.

2. Članovi i njihov oblik

Neodređeni i određeni članovi u jezicima poput engleskog pomažu razlikovati novu od ranije poznate informacije. Od ranije poznata informacija traži upotrebu određenoga člana, dok nova informacija zahtijeva neodređeni član. Jezici poput engleskoga koji koriste poredak riječi kako bi signalizirali gramatičke odnose (npr. subjekt i objekt) imaju članove zato što se razlika između nove i od ranije poznate informacije ne može konzistentno izraziti pomoću reda riječi kao što je to slučaj u ruskom ili kineskom jeziku¹.

* Mr. sc. Ljerka Sedlan König, Ekonomski fakultet u Osijeku

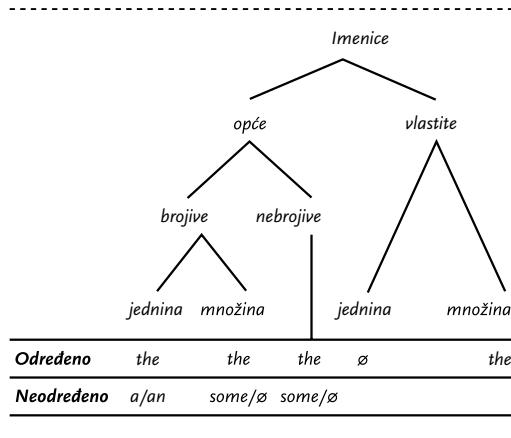
¹ Thompson S.A., Modern English from a Typological Point of View: Some Implications of the Function of Word Order, Linguistische Berichte 54:1, 1978, 19-35

U engleskom jeziku postoje tri oblika člana: *a/n* – neodređeni član, *the* – određeni član, *ø* – bez člana. Iako se nenaglašeno *some* ne ubraja u članove, mi ćemo ga u ovome članku uključiti zbog sličnosti u značenju, sintaksi i upotrebi.

Razlika između oblika neodređenog člana *a* i *an* je u tome što *an* stoji ispred imenica koje u izgovoru počinju samoglasnikom. Ponovimo, važan je izgovor, a ne pisanje:

an employer [im'ploɪə] ALI *a unit* ['ju:nɪt]

Prije odluke treba li koristiti član uz imenicu ili ne, potrebno je odrediti o kakvoj se imenici radi. Sve imenice u engleskom jeziku (Prikaz 1.) možemo podijeliti na opće (npr. *economist*, *country*, *planet*) i vlastite imenice koje uključuju vlastita i geografska imena (*Milton Friedman*, *Croatia*, *Mars*). Usto, sve opće imenice dijelimo na brojive (*employee*, *company*, *activity*) i nebrojive (*capital*, *economic development*, *wealth*).

Prikaz 1: Klasifikacija imenica

Odrediti je li imenica brojiva ili ne, nije jednostavno. Novac se na primjer broji, ali imenica *money* u engleskom jeziku nije brojiva imenica. Usto koncept brojivosti prilično arbitrarан, te ako je imenica brojiva u hrvatskom, ne znači da je brojiva i u engleskom jeziku. Najbolji primjer za to je imenica *information* koja je nebrojiva u engleskom. Sljedeće su imenice u pravilu nebrojive u engleskom:

Jezici – *Chinese, Arabic, Croatian...*

Znanosti i područja istraživanja – *economics, management, marketing...*

Krute tvari – *coal steel, gold...*

Tekućine – *water, oil, wine...*

Plinovi – *oxygen, hydrogen, methane...*

Praškaste i rasute tvari – *sugar, sand, rice...*

Naučiti da su neke imenice brojive ili nebrojive, nije uvijek i kraj priče. Postoji priličan broj imenica u engleskom jeziku koje mogu biti i jedno i drugo. Njih nazivamo dvostrukе imenice (engl. double nouns). Primjer: nebrojivo- *analysis* (općenito) i brojivo - *an analysis* (baš ta), ili nebrojivo- *profit* (općenito) i brojivo - *a rise in profits*, i sl.

Ako postoji sumnja je li imenica brojiva ili ne, najbolje je pogledati u dobar rječnik. Rječnici uglavnom koriste simbole U (uncountable/nebrojiva) i C (countable/brojiva) za označavanje brojivosti imenica. Također, ako je dan oblik za množinu, to u pravilu znači da je imenica brojiva.

Ovdje naravno rasprava o brojivosti imenica u engleskom jeziku ne završava, ali ovo će biti dovoljno za naše potrebe odabira članova. Važno je shvatiti da je određivanje brojivosti imenica ključno za korištenje članova, jer nakon što se odredi kojem tipu imenica pripada, mogu se napraviti druge odluke oko korištenja ili izostavljanja članova.

3. Sintaksa članova

Određivanje mesta određenog člana ponekad može biti problem za neizvorne govornike. Osnovno je pravilo da ispred člana može stajati jedan predeterminator, dok iz njega mogu stajati jedan ili dva postdeterminatora. Čini se da je ukupan broj determinatora ispred imenice ograničen na tri.

preddeterminator	član	postdeterminator	imenica
<i>all</i>	<i>the</i>	<i>other</i>	<i>economists</i>
	<i>the</i>	<i>first</i>	<i>theory</i>

Mjesto neodređenog člana *a/an* je puno teže odrediti. Evo nekoliko situacija kada se koristi zajedno s drugim determinatorima.

- U razlomcima i izrazima učestalosti u smislu *svaki, pojedinačno* ili *po:*
half a gallon
twice a day

· Nakon *what* i *such* u uzvicima

What a surprise!

Such a rise!

· Ispred *few* and *little* kako bi se prenijelo pozitivni, a ne negativni smisao količine u rečenici.

He has made a few mistakes. (Smisao: Nije napravio puno pogrešaka.)

A little money was missing. (Smisao: Nije nedostajalo puno novaca.)

- Neodređeni član čini sastavni dio izraza *lot of, number of, great/good deal of*, kao u primjerima:
a lot of enthusiasm
a number of investors
a grat deal of money

4. Značenje članova

An/a se može razumjeti kao nenaglašeni oblik od *one/jedan* ili neki dok *the* predstavlja slabiji oblik za *this/ovaj* ili *that/onaj*.

Članovi mogu prenositi generičko značenje, u kojemu se podrazumijevaju svi ili većina članova grupe.

The shareholders were invited to the AGM.
A shareholder is a very important stakeholder.
Shareholders are invited to the AGM.

Mnogo je češće negeneričko(specifično) značenje članova, pri čemu se misli samo na jednog ili nekoliko predstavnika grupe.

The shareholder voted against the proposal.
A shareholder voted against the proposal.
Shareholders voted against the proposal.

4.1. ZNAČENJE NEODREĐENOGA ČLANA

Član *a/an* pokazuje da se radi o bilo kojoj, a ne određenoj stvari. Oni se nikada ne koriste uz imenice u množini, niti uz nebrojive imenice.

· Ako je imenička fraza neodređena, može uz sebe imati samo neodređeni član (*a/an, some, Ø*):

A charity is not an institution which can make a profit.

He has some/Ø problems.

· Neodređeni se član koristi s brojivim imenicama u jednini kada se one spominju prvi put:

I have *a* very good secretary. Her name is Miranda.

4.2. ZNAČENJE ODREĐENOGA ČLANA

Značenje određenoga člana puno je složenije i izaziva više problema nego značenje neodređenoga člana. Osnovna funkcija određenog člana je signalizirati određenost. Koristeći *the* možemo izdvajati jednog člana razreda od ostalih, izdvajati jedan razred od drugih, ili izdvajati jedan predmet koji je u kontekstu jedinstveni primjer.

Halliday i Hasan² (1976:74) kažu da određeni član označava imenicu koja se odnosi na specifičnog referenta (osoba, stvar ili pojava), te da informacija za identifikaciju tog referenta mora biti dostupna. Ta se informacija može naći negdje u okruženju imenice, a okruženje može uključivati strukturu, tekst, situaciju ili kulturu.

Slično tome, u svojoj „lokacijskoj teoriji“ Hawkins³ (1978) ističe da kada govornik u svom izričaju koristi *the*, on upućuje slušatelja da pojma smjesti u istu zajedničku mentalnu grupu objekata. Osnova za takvo smještanje pojma može biti situacijsko-kulturalna, tekstualna ili strukturalna. Slijedi nekoliko primjera za svaku.

4.2.1. SITUACIJSKO-KULTURALNA OSNOVA:

Korištenje člana *the* je :

- Opće kulturno (pojam je jedinstven svim članovima zajednice)
npr. *the sun, the moon, the world*
- Neposredno u situaciji
npr. *There are four points on the agenda.*

- Opažajuće situacijsko (pojam je vidljiv, očit)
I'll leave the paper next to the computer.

- Lokalno (opće znanje – jedinstveno za članove neke grupe, grada)
the company, the car, the park

- Lokalno (specifično znanje - jedinstveno za članove posebne grupe)

4.2.2. TEKSTUALNA OSNOVA

Postoje tri tekstualne potkategorije za korištenje određenog člana *the*, a to su:

² Halliday, M.A.K. i R. Hasan, Cohesion in English, Longman, London, 1976

³ Hawkins, J. Definiteness and Indefiniteness Atlantic Highlands, N.J. Academic Press, 1978

5.2.1. SPECIFIČNA REFERENCA

Možemo zapaziti da uz specifičnu referencu s određenim imenicama, za sve imenice koristimo određeni član.

Uz specifičnu referencu s neodređenim imenicama, brojive imenice u jednini traže neodređeni član, dok nebrojive i imenice u množini traže Ø član ili nenaglašeno *some*.

Iako kao zlatno pravilo vrijedi da se Ø član koristi za prvo spominjanje imenica u množini i nebrojivih imenica, a za prvo spominjanje brojivih imenica u jednini koristi neodređeni, a za sljedeće navođenje iste imenice određeni član, nije rijetko odstupanje od toga pravila. Najvažniji kriterij za upotrebu određenog člana jest jasna referenca na određenu imenicu u jednini ili množini.

Ovdje moramo primjetiti da bez obzira na to o kakvim se tekstovima radi, u raspravama o upotrebi članova ne smijemo ostajati na razini rečenice, nego uzimati u obzir diskurs i kontekst.

5.2.2. GENERIČKA REFERENCA

Razlike između određenog i neodređenog ne važe kod generičke reference. Do ovoga dolazi zbog činjenice da generička referenca opisuje ono što je ubičajeno ili tipično za članove nekoga razreda.

The German is a good businessman.

A German is a good businessman.

Germans are good businessmen.

Dakle s brojivim imenicama u generičkom značenju mogu se koristiti *the*, *a* i Ø član.

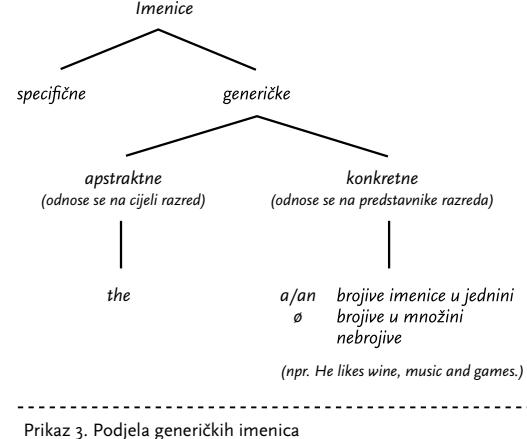
S druge strane uz nebrojive imenice samo je Ø član moguć.

He studies economics at university.

Generičke imenice mogu se podijeliti na apstraktne i konkretnе generičke imenice (Vidi prikaz 3 dolje). Apstraktne generičke imenice odnose se na cijeli razred pojmljiva, dok se konkretnе generičke imenice odnose na predstavnike nekog razreda

The computer has been invaluable in scientific advancement. (Apstraktno generičko značenje, odnosi se na cijeli razred)

A computer is playing a growing role in all aspects of university life. (Konkretno generičko značenje, odnosi se na jednog predstavnika razreda.)

Iz ovih primjera može se izvući pravilo da apstraktne generičke imenice zahtijevaju određeni član *the*, dok se uz konkretnе generičke koristi *a* (uz brojive imenice u jednini) ili Ø (uz brojive imenice u množini i nebrojive imenice). Za nebrojive imenice postoji samo kombinacija Ø + nebrojiva imenica, kao u primjeru:

Software is nowadays relatively cheap.

Ne postoji apsolutno pravilo za odabir apstraktnoga ili konkretnoga generičkog oblika, no od toga je važnije odabrati pravu kombinaciju za brojive imenice ovisno o formalnosti i vrsti teksta.

• Kombinacija **a/an + imenica u jednini** je najkonkretniji ali i najkolokvijalniji oblik generaliziranja, posebno čest u društvenim znanostima⁶.

A merger is the joining together of two companies.

• Kombinacija **Ø + imenica u množini** je najčešći pojavljuje se u svim vrstama konteksta, manje je formalna, konkretna je i češća u govoru od kombinacije a/an + imenica u jednini

Problems sometimes do occur.

• U tehničkim tekstovima kada se spominju uređaji, biljke i životinje, kao i u naslovima, uvodima i zaključcima, prvim rečenicama⁷ odjeljka pojavljuje

⁶ Celce-Murcia M., Larsen-Freeman D., (1999). The Grammar Book, Heinle&Heinle Publishers, USA

⁷ Master, P. (1987). „Generic the in Scientific American“ English for Special Purposes 6:3, 165-187

se kombinacija **the + imenica u jednini**.

• Kao najograničeniju kombinaciju ističemo kombinacijom **the + imenica u množini**.

Bergsnev (1976) je u svom istraživanju pokazao da apstraktne imenice nastale od glagola i pridjeva, koje su česte upravo u ekonomskim tekstovima, poput *acceleration, decrease, demand, depression equilibrium growth, success...*, često imaju i nebrojivi i brojni oblik, te kombinacijama **a/an + imenica u jednini i Ø + nebrojiva imenica**.

An increase in input produces a dramatic change in output.

Increase in input produces dramatic changes in output.

Bergsnev također nudi i sljedeće smjernice: Što je kontekst konkretniji i neformalniji, to je opravdano odabir s neodređenim članom. I suprotno, što je kontekst apstraktniji i formalniji to bolje zvuči kombinacija bez člana.

Preliminarno istraživanje na manjem korpusu tekstova u društvenim znanostima pokazuje da se općenito preferiraju kombinaciju a/an + imenica u jednini.

Iz našeg iskustva i istraživanja također zaključujemo da su oblici **a/an + imenica u jednini i Ø + imenica u množini** najčešći u ekonomskim tekstovima, te ih treba preferirati u odabiru.

5.3. USPOREDBA Ø ČLANA I A/AN S ODREĐENIM ČLANOM THE

Master⁸ (1997) podsjeća da u engleskom jeziku zapravo postoje dva Ø člana. Jedan se pojavljuje s neodređenim ili generičkim nebrojivim imenicama i imenicama u množini (npr. wine, problems). Njega autori nazivaju *zero article*. Drugi se pojavljuje uz neke brojive imenice u jednini i uz vlastite imenice (npr. London, lunch). On se naziva *null article*. *Zero article* je najneodređeniji od svih članova, dok je *null article* najodređeniji:

(najmanje određen) zero → some → a/an → the → null (najodređeniji).

Zero član može biti alternativa neodređenom članu i u tim situacijama *zero član* ima općenitije značenje. *Zero član* signalizira nebrojivost, a *a/an* brojivost:

⁸ Master P., „Acquiring the Two Zero Articles in English“, Paper presented at the Annual AAAL Conference. March 9, Orlando, Fla

They ate (a) chicken.

Zero signalizira općenito, a *a/an* posebno: They sell (a) cheese of uncommon flavor.

Zero signalizira apstraktno, *a/an* konkretno: (A) prison dehumanizes its inmates.

Null član može biti alternativa određenom članu u sljedećim situacijama s ponešto promijenjenim značenjem. *Null član* imenuje, *the* opisuje: Mr. Philips was appointed (*the*) treasurer.

Null član je nejasan, *the* je fokusiran: It gets cold here in (*the*) winter.

Null član se odnosi na poznato, a *the* na manje poznato:

(*The*) lunch was rather uneventful

Naša diskusija o korištenju članova u engleskom jeziku završava ovdje. Ostalim područjima korištenja članova (npr. opće imenice uz Ø član u fiksnim frazama s prijevoznim sredstvima, dijelovima dana, obrocima, bolestima, uz vlastita i geografska imena i sl.) ovaj se rad ne bavi budući da ona nisu česta u ekonomskim tekstovima. Svaka gramatika posvećuje barem jedno opširno poglavje članovima, pa svi zainteresirani dodatne informacije mogu naći u dostupnim gramatikama.

5.4. PRAKTIČNI SAVJETI

Korisna je vježba za odabir članova proučavati tekstove koji se bave vašom disciplinom. Tako se mogu otkriti specifičnosti korištenja. Iz teksta koji se bavi vašim područjem istraživanja treba izbaciti sve članove i na njihovo mjesto ubaciti crte (cloze test). Nakon toga treba pokušati vratiti članove uz korištenje navedenih pravila. Važno je voditi bilješke o pogreškama. Velika je vjerojatnost da se pogreška neće ponoviti nakon što je osvještena.

Autorica također predlaže popis radnji za pregleđ teksta pisani na engleskom jeziku⁹. Prije slanja članka izdavaču

a) Podvući sve imenice u članku

b) Ako nije stavljén član ispred imenice, je li zato što je to

⁹ Ovo važi za 90% situacija odabira članova. Čak i da naučite sva pravila za korištenje članova, našli biste se u situacijama kada je odabir člana slučajan.

- i. nebrojiva imenica (npr. growth)?
- ii. brojiva imenica u množini (npr. numbers)?
- iii. vlastita imenica?

- c) Imenice s određenim članom *the* zaokružiti

- d) Ako postoji oblik *the* + imenica, odnosi li se to na nešto što je određeno sljedećim
- i. kontekstom (uključujući zajedničko iskustvo)?
- ii. prethodnim spominjanjem?
- iii. spominjanjem unutar imeničke grupe?

- e) Podvući crvenim imenice s neodređenim članom *a*

- f) Ako postoji oblik *a/an* + imenica, odnosi li se to na nešto što je u jednini i
- i. nije određeno?
- ii. spominje se prvi put?
- iii. klasificira se?

U slučaju potvrđnih odgovora, gradivo je svladano i članovi su dobro upotrijebljeni.

6. Zaključak

O članovima u engleskome jeziku dalo bi se još dugo raspravljati. Ovaj tekst pruža tek dobru osnovu. Članovi su vrlo česti u engleskom jeziku, a određeni član *the* je u tom jeziku najčešća riječ. Svi koji pišu na engleskome jeziku trebali bi biti svjesni problema koje članovi stvaraju neizvornim govornicima. Neki primijenjeni lingvisti poput Dulaya, Burta i Krashena smatraju da se naučiti pravilno koristiti članove ne može bez dužeg boravka u zemlji engleskoga govornoga područja. Iako je sustav članova u engleskom jeziku izuzetno složen, autorica je sklona vjerovati da je uz stalno osvješćivanje korištenja članova, te uz mnogobrojna ponavljanja, utvrđivanja i učenje iz iskustva i ovo područje engleskoga jezika moguće savladati.

Literatura

1. Bergsnev, L. (1976). „Variations in Article Usage with Apstarct Nouns“ cited in Celce-Murcia M., Larsen-Freeman D.
2. Brieger N, and Sweeney S, (1994). The Language of Business English Grammar and Functions, Prentice Hall, New York
3. Celce-Murcia M., Larsen-Freeman D., (1999). The Grammar Book, Heinle&Heinle Publishers, USA
4. Close, R.A., (1998).The Teachers' Grammar, LTP Teacher Training, Hove
5. Halliday, M.A.K. and Hasan R., (1976). Cohesion in English, Longman, London
6. Hawkins, J., (1978). Definiteness and Indefiniteness, Atlantic Highlands, N.J. Academic Press,
7. Maclin A., (1994) Reference Guide to English, A Handbook of English as a Second Language, Materials Branch, Washington D.C.
8. Master, P. (1987). „Generic the in Scientific American“ English for Special Purposes 6:3, 165-187
9. Thompson S.A., (1978). Modern English from a Typological Point of View: Some Implications of the Function of Word Order, Linguistische Berichte 54:1,
10. Quirk R., Greenbaum S., (1973).A University Grammar of English, Longman, London

Ljerka Sedlan König, M. Sc.
Faculty of Economics, Osijek

ON USE OF ARTICLES IN ECONOMIC TEXTS WRITTEN IN ENGLISH

Summary

This work is imagined like a simplified guide for the correct use of articles in writing economic texts in English. The articles in English language (indefinite a/an, definite the, ø or zero article as well as the unstressed some) represent a big problem to speakers of other languages. We use the article a/an to show that we are dealing with any thing, not with the definite thing. The basic function of the definite article the is to signal the definiteness. The choice of articles depends on whether the noun is common or proper, countable or uncountable, definite or indefinite and whether it has specific or generic reference. The most important thing for the correct choice is to understand the meaning of articles as the criteria for their use. Reading economic texts in English demands special attention paid to articles to make acquaintance with particularities of economic texts regarding the use of articles.

KEY WORDS: definite article, indefinite article, syntax, meaning, specific and generic reference, English language